

Uit de Pers

EEN EN ANDER OMTRENT DE EXPLOITATIE EN DE VER- VERZORGING VAN GEMEENTELIJK BOSCHBEZIT.¹⁾

door P. M. Tutein Nolthenius.

(Slot)

Verder doet zich bij een goede exploitatie de vraag voor, hoeveel m³ men jaarlijks mag oogsten, wil men den houtvoorraad niet verminderen. Om in dezen zeker te gaan, is een bedrijfsplan onmisbaar.

Een bedrijfsplan behoort de volgende hoofdstukken te omvatten:

1. Grootte enz.
2. Indeeling en kaarten.
3. Waterlossingen en wegen.
4. Uitgestrektheid en verdeling.
5. Bepaling van de houtmassa en den aanwas.
6. De ouderdomsklassen.
7. Berekening van den état (vellingsmassa).

De vooropbrengsten. Aangezien de oudere gemeente-ontginningen langzamerhand geregeld jaarlijks een zekere hoeveelheid hout, afkomstig uit de dunningen, aan de markt brengen, zoo is het hier op zijn plaats aan de hand van cijfers, ontleend aan de Nederlandsche boschbouw-praktijk, eens na te gaan, welke opbrengsten de gemeenten van hunne bosschen, aangelegd met renteloos voorschot van den Staat, de eerste 50 jaren mogen verwachten.

Ten einde de verwachtingen niet te hoog te spannen zullen wij uitgaan van de veronderstelling, dat een groot deel van het aangelegde gemeentebosch zal behooren tot de 3e à 4e boniteit. (Houtopstanden worden, al naar gelang hunner kwaliteit, in 5 klassen of boniteiten ingedeeld, waarbij de 1e boniteit de beste bosschen omvat).

Een goede exploitatie vereischt, dat men minstens iedere 5 jaren, nadat het bosch voor de eerste maal is gedund, terugkeert om minder gewenschte exemplaren te verwijderen, opdat de overblijvende opstand zich naar behooren kan ontwikkelen.

Blijkens de houtregisters in de houtvesterij „Breda“, die sedert 1911 geregeld worden bijgehouden, is het mogelijk, dat bosschen van de 3e en 4e boniteit bij dunning de navolgende hoeveelheden hout opleveren (per ha). Van het gedunde hout:

	blijft in het bosch	wordt verkocht	Totaal
15e jaar (waarop de dunning gewoon- lijk begint)	5 m ³	— m ³	5 m ³
20e „	7½ „	7½ „	15 „
25e „	6 „	9 „	15 „
30e „	5 „	10 „	15 „
35e „	4 „	12 „	16 „
40e „	4 „	13 „	17 „
45e „	4 „	16 „	20 „
50e „	3 „	17 „	20 „
In 50 jaar	38½ m ³	84½ m ³	123 m ³

¹⁾ Uit: „Gemeentebestuur“, Maart 1930.

Uit deze cijfers blijkt, dat de opbrengsten van de dunningen tot ongeveer het 45e jaar geleidelijk toenemen, terwijl de hoeveelheden hout, die bij de dunningen in het bosch achterblijven, geleidelijk afnemen.

In de eerste plaats blijft het doode hout en datgene, wat geen marktwaarde bezit, in het bosch achter (tophout en snoeisel).

Bij een goed geëxploiteerd boschbedrijf heeft men er vooral op te letten, dat geen onnoodig transport van waardeloos hout plaats vindt, aangezien anders de rentabiliteit van het bedrijf in hooge mate wordt gedrukt.

De afval komt als bemesting den bodem ten goede.

De hoeveelheid hout, die bij de eerste dunningen in het bosch achterblijft, hangt nauw samen met de omstandigheid of voor de lichtere sortimenten (erwtenrijs, boonstaken, ruitenhout) voldoende vraag bestaat.

De ligging van het boschcomplex (al of niet in de nabijheid van bebouwde centra, in boscharme of boschrijke streken) oefent op de uitkomsten van het bedrijf grooten invloed uit en het spreekt wel van zelf, dat wij slechts met gemiddelden rekening kunnen houden.

In dit verband willen wij de cijfers vermelden, welke Prof. Dr. Sch w a p p a c h geeft in zijn opbrengsttafel als dunningsopbrengsten van grove-den. Bedoelde opgaven beginnen eerst met het 30e jaar.

Totale opbrengst van de dunningen volgens Sch w a p p a c h.

	3e boniteit	4e boniteit
30e jaar	12 m ³	— m ³
35e "	21 "	13 "
40e "	24 "	16 "
45e "	23 "	17 "
50e "	22 "	16 "
In 50 jaar	102 m ³	62 m ³
	Gemiddeld 82 m ³	

Volgens onze opgave levert een grove-dennenbosch tot en met zijn 50e jaar ± 120 m³ dunsel. Het behoeft ons niet te verwonderen, dat onze cijfers van die van Sch w a p p a c h verschillen, aangezien men sedert 1912 (het jaar, waarin Sch w a p p a c h bedoelde opbrengsttafel samenstelde) sterker is gaan dunnen overeenkomstig de inzichten van den huidigen tijd. Tevens begint men met de dunning vroeger, daar men thans dezen maatregel als een der belangrijkste voor de opleiding van den jeugdigen opstand beschouwt.

Voor een 50-jarigen opstand kan men gemiddeld aannemen, dat, nadat bovenbedoelde dunningen hebben plaats gehad, een hoeveelheid van ± 180 m³ hout aanwezig is. De vooropbrengsten bedragen ± 120 m³, zoodat op dien leeftijd reeds $\pm 40\%$ van de in totaal geproduceerde hoeveelheid hout uit het bosch is verdwenen.

Het aantal boomen neemt in die periode dan ook sterk af; waar de meeste gemeentebosch door planting in het leven zijn geroepen en per ha ongeveer 16000 planten worden gebruikt, zijn er van die 16000 exemplaren op 50-jarigen leeftijd nog 2000 à 2200 over.

De financieele zijde. Thans is het van belang na te gaan, wat een ha bosch aan de gemeente gedurende de eerste 50 jaren van zijn bestaan kost en hoeveel het opbrengt.

De aanlegkosten zullen meestentijds per ha niet meer bedragen dan het maximum renteloos voorschot, dat voor den aanleg wordt toegestaan, zijnde f 200.—. Meer dan 80% van de beboschingskosten worden echter niet renteloos verstrekt; berekent men de aanlegkosten op f 200.— per ha, dan bedraagt het renteloos voorschot, dat de Staat verstrekt, dus f 160.—; de overige f 40.—, waarvan dus wel rente in rekening dient te worden gesteld, komen ten laste van de gemeente.

20e levensj.	7.5 m ³ à f 6.— p. m ³ = f 45.—; na 30 j. f 168.75 (rijsth., boonst., ruitershout)
25e ..	9 .. à .. 5.— = .. 45.—; .. 25 135.— (ruitersh., brandhout)
30e ..	10 .. à .. 6.— = .. 60.—; .. 20 144.— (licht heinh., brandhout)
35e ..	12 .. à .. 7.— = .. 84.—; .. 15 162.96 (heinh., brandhout)
40e ..	13 .. à .. 8.— = .. 104.—; .. 10 161.70 (zwaar heinh., daksp., brandh)
45e ..	16 .. à .. 8.— = .. 128.—; .. 5 160.— (stellinghout, boerenger. hout)
50e ..	17 .. à .. 8.— = .. 136.—; 136.— (idem)

Totaal . . . f 1067.91

De waarde van den houtvoorraad (180 m³) bedraagt à f 9.—

per m³ f 1620.—

Samen f 2687.91

De prijzen per m³ zijn bruto, aangezien de oogstkosten boven onder (C) in rekening zijn gebracht.

Deze prijzen voor het hout zijn zeker niet geflatteerd, aangezien de opbrengsten van een eerste dunning in de bosschen van de gemeente Venraay in 1928 bruto f 16.56 per m³ bedroegen en in die van de gemeente Schayk f 7.33 per m³.

Te Chaam, een boswachterij, behoorende tot de houtvesterij „Breda”, werd zelfs een bruto-opbrengst van f 13.80 voor een eerste dunning verkregen (in 1929/30).

De opbrengsten van de eerste dunningsproducten worden in sterke mate beïnvloed door de omstandigheid of er al dan niet een afzetgebied voor de boonstaken en het erwtenrijt is te vinden.

Uit de bovenstaande berekeningen blijkt duidelijk, dat de gemeenten, welke met een renteloos voorschot van den Staat ontginnen, geenszins een sprong in het duister doen. Zelfs al mocht de aanleg eens wat meer kosten dan het maximum van het toegestane rentelooze voorschot bedraagt, zoo zal de gemeente nog ruimschoots in staat zijn aan hare verplichtingen tot betaling van het voorschot en der beheerskosten te voldoen.

Afgezien van het feit, dat de exploitatie een batig saldo levert (het surplus is te beschouwen als rente opgebracht door een grond, die anders onproductief zou zijn blijven liggen), heeft men met zoovele andere factoren rekening te houden, als: waardevermeerdering van den beboschten grond, gelegenheid voor werkverschaffing, het verkrijgen van terreinen voor ontspanning, waardoor in de toekomst het vreemdelingenverkeer zich kan ontwikkelen. Ook kan de aanleg van bosschen in niet geringe mate medewerken tot de ontwikkeling van het natuurschoon.

Eens werd mij op een lezing te Utrecht de vraag gesteld: „of het Staatsboschbeheer en de andere boschbeheerders nu eens niet wat anders konden aanleggen dan die groote complexen van dennenstokjes, die veelal den indruk van lucifershoutjes maken”. Gelukkig kon ik den steller van deze vraag uitnoodigen om eens een kijkje te komen nemen in het nu ± 30-jarige Prinsebosch in de houtvesterij „Breda”, dat in de jaren 1890—99 op de heide ook door het planten van dennetjes werd aangelegd.

Op vele plaatsen treffen wij onder den grove-dennenopstand een weelderigen groei van Amerikaanschen eik en andere loofhoutsoorten aan, terwijl de door dit 400 ha groote boschcomplex zich slingerende hoofdwegen omboord zijn met kleurrijke loofhoutbeplantingen.

De beschermers van natuurschoon, die dikwerf hun stem verheffen tegen boschaanleg, vergeten in hunne halsstarrige natuurbescherming, dat, wil men het nageslacht van indrukwekkende bosschen doen genieten, wij ook op het gebied van het natuurschoon eerst de kinderjaren moeten meemaken.

Geen goed gearde boschbouwer zal de meening verkondigen, dat ieder stuk heide coûte que coûte, beboscht moet worden, verre van dat; ook hij zal bij het scheppen van bosch geenszins blind zijn voor de groote afwisseling, welke juist de natuur biedt.

De moderne boschbouw wil geen houtteelt, hij bedoelt den aanleg en de exploitatie van rendabele houtopstanden, die niet alleen de gemeenschap van het zoo noodige hout voorzien, doch haar tevens in de gelegenheid stellen van de natuur te genieten.

K. B. VAN DEN 20sten MEI 1930, TOT VASTSTELLING VAN
ALGEMEENE REGELEN VOOR HET VERLEENEN VAN
BIJDRAGEN INGEVOLGE ARTIKEL 12 DER
BOSCHWET 1922.

Artikel 1.

De bijdragen worden verleend in het belang van de bewaring van natuurschoon.

De uitbetaling zal geschieden door de zorg van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw op door dien Minister voor ieder geval afzonderlijk te bepalen tijdstippen.

Artikel 2.

De bosschen en andere houtopstanden, ter bewaring waarvan de bijdragen worden verleend, moeten eigendom blijven van het lichaam, waaraan de bijdragen worden toegekend, tenzij Onze Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw schriftelijk toestemming geeft tot geheele of gedeeltelijke vervreemding.

Artikel 3.

De verpleging en instandhouding van de in het vorig artikel bedoelde bosschen en andere houtopstanden moeten op oordeelkundige wijze tot genoegen van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw geschieden.

Onze voornoemde Minister kan bepalen, dat de verpleging en instandhouding moeten geschieden overeenkomstig een door den Directeur van het Staatsboschbeheer goedgekeurd algemeen plan en de in aansluiting daarmede op te maken door dien Directeur goed te keuren jaarlijksche werkplannen.

De bosschen of andere houtopstanden, tot welker bewaring de bijdragen worden verleend, mogen niet worden geveld, noch gedund zonder vergunning van Onzen voornoemden Minister.

Artikel 4.

Bij overtreding der aan de bijdragen verbonden voorwaarden, en in geval het betrokken lichaam het natuurschoon, tot welks behoud de bijdragen worden verleend, naar het oordeel van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw niet voldoende bewaart, zal het vanwege dien Minister schriftelijk worden gewaarschuwd. Indien het lichaam alsdan niet binnen een in die waarschuwing te stellen redelijken termijn de door Onzen voornoemden Minister gemaakte bedenkingen opheft, kunnen de genoten bijdragen — zonder dat daartoe rechtelijke tusschenkomst noodig is — worden teruggevorderd met een door dien Minister te bepalen billijke, enkelvoudige rente, loopende van den eersten Januari van het jaar waarin de uitbetaling plaats heeft gehad tot en met 31 December van het jaar, waarin de terugbetaling geschiedt, met dien verstande, dat het terug te vorderen bedrag niet zal overschrijden de door drie deskundigen te bepalen vrije verkoopwaarde, welke de bosschen en andere houtopstanden, voor welker bewaring de bijdragen worden verleend, vertegenwoordigen op het tijdstip, waarop de reden tot terugvordering aan het lichaam, dat de bijdrage ontvangt, bij aangeteekend schrijven is medegedeeld.

Van deze drie deskundigen wordt er een benoemd door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, de tweede door het betrokken

lichaam, terwijl de eerste en tweede deskundige tezamen den derden aanwijzen; kunnen deze daaromtrent niet tot overeenstemming komen, dan wordt de derde deskundige benoemd door den Kantonrechter binnen wiens rechtsgebied het grootste gedeelte der bosschen en andere houtopstanden is gelegen. De deskundigen moeten binnen vier maanden na hunne benoeming uitspraak hebben gedaan.

Wanneer alle drie deskundigen of twee hunner het over de waarde eens zijn, wordt hunne schatting aangenomen.

Wanneer alle drie van gevoelen verschillen, wordt aangenomen de helft van de som der beide schattingen, waartusschen het geringste verschil ligt, terwijl, indien het verschil tusschen de laagste en de middelste gelijk mocht zijn aan het verschil tusschen de middelste en de hoogste schatting, de middelste schatting wordt aangenomen.

Artikel 5.

Ook kan terugvordering van de genoten bijdragen met de in het vorig artikel bedoelde rentevergoeding geschieden bij vervreemding, waarvoor Onze Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw overeenkomstig artikel 2 van dit besluit toestemming heeft verleend. Het terug te betalen bedrag zal door dien Minister worden bepaald in verhouding van de overeenkomstig artikel 4 te bepalen vrije verkoopwaarde van het te vervreemden gedeelte der bosschen en andere houtopstanden tot die van het gedeelte, dat nog eigendom van het betrokken lichaam blijft.

Terugbetaling behoeft niet plaats te hebben bij vervreemding aan een lichaam, bij hetwelk naar het oordeel van Onzen voornoemden Minister het natuurschoon, tot het behoud waarvan de bijdragen zijn verleend, voldoende veilig is en dat zich bereid verklaart de aan de bijdrage verbonden voorwaarden na te leven.
